

<https://doi.org/10.5817/RPT2021-1-4>

CO NÁS ČEKÁ V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ VYUŽÍVÁNÍ OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE?¹

JAN JENDŘEJAS²

ABSTRAKT

Zimní balíček legislativy EU v oblasti energetiky pod názvem „Čistá energie pro všechny Evropany“ přináší na pole právní úpravy podpory využívání obnovitelných zdrojů energie řadu novinek. Díky němu tak po letech stagnace český zákonodárce zřejmě připraví řadu legislativních změn s potenciálem značně zamíchat českou energetikou. V první části tohoto článku se zabývám evropskou legislativou v této oblasti z pohledu podpory využívání obnovitelných zdrojů energie a rozebírám nové instituty energetického práva, kterým dá nová úprava vzniknout. V další části se pak věnuji české transpozici předmětného sekundárního práva, a to novele zákona o podporovaných zdrojích energie a věcnému záměru nového energetického zákona. Posuzuji splnění cílů stanovených unijní legislativou a zejména potenciál k výraznému navýšení podílu obnovitelných zdrojů energie na energetickém mixu a tím snížení negativních dopadů lidské činnosti na globální klima. Závěrem podrobuji navrhované změny kritickému hodnocení.

---

¹ Článek vznikl úpravou závěrečné části diplomové práce na téma Veřejnoprávní úprava využívání obnovitelných zdrojů energie v České republice, obhájené začátkem roku 2021 na katedře správního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Žádná část práce nebyla původně určena k samostatné publikaci, k té vedla až nečekaná změna podmínek uznání diplomové práce jako práce rigorózní. Pro dosažení publikovatelného formátu byly některé části textu zkráceny a došlo k úpravě použitých zkratk, aniž by bylo nutné do textu substantivně zasahovat. Rovněž byl doplněn úvod a závěr.

² Mgr. Jan Jendřejás je absolventem Právnické fakulty Univerzity Karlovy, pracuje jako advokátní koncipient v advokátní kanceláři Squire Patton Boggs, kontaktní e-mail: jendrejasjan@gmail.com.

KLÍČOVÁ SLOVA

obnovitelné zdroje energie, OZE, energetické právo, energetika, ukládání energie, energetický zákon

ABSTRACT

The winter package of EU legislation in energetics called “Clean energy for all Europeans” brings a number of novelties to the field of renewable energy sources’ support legislation. Thanks to the package will apparently the Czech legislator, after years of stagnation, prepare a number of legislative changes with a significant potential to reshuffle Czech energetics. In the first part of this article I concern with European legislation in this area from a viewpoint of a support of renewable energy sources usage and I analyse new institutes of energy law, which will be introduced by the new legislation. In the next part I attend to the Czech transposition of the secondary law in question, i.e. to the amendment to the supported energy sources act and a white paper of a new energy act. I assess the fulfillment of goals set up by the legislation of the union and, in particular, a potential to increase significantly the share of renewable energy sources of the energy mix and therefore mediation of negative impacts of human activities to a global climate. Lastly, I subject the proposed changes to a critical evaluation.

KEY WORDS

renewable energy sources, RES, energy law, energetics, energy storage, the energy act

1. ÚVOD

Spory o společenský přínos využívání obnovitelných zdrojů energie („OZE“) se již před lety přesunuly z oblasti vědecké do oblasti ideologické. V dnešní kultivované debatě je jen velmi těžké popírat nutnost využívání OZE pro snížení dopadu lidské civilizace na Zemi a její ekosystémy, ač se o to stále poměrně značná část společnosti snaží. Nárůstu využívání OZE ale stojí v cestě i celá řada dalších překážek. Zcela legitimně je možné

hovořit o nedostatku potřebných finančních zdrojů a investic v této oblasti nebo technologických překážkách, jakými jsou zejména nedostatečná přenosová infrastruktura a neexistence efektivní technologie uchovávání energie. Řada překážek rychlejšího rozvoje OZE má ale svůj původ v právu. Turbulentní vývoj úpravy podpory OZE v letech 2008-2014 způsobil pokles zájmu investorů o působení na českém trhu s OZE. Právní jistota spojená se státní podporou využívání OZE v ČR utrpěla obrovskou ránu, ze které se bude ještě dlouho vzpamatovávat. Řada právně-administrativních překážek pak může bránit vstupu menších subjektů trh s energií z obnovitelných zdrojů. Právě tyto problémy je právo schopné adresovat a zmírnit, změna právní úpravy tak může mít obrovský vliv na faktický rozvoj v této oblasti. Zprostředkovaně pak navíc může právní úprava přispět i k překonávání ostatních zmíněných překážek rozvoje, nárůst právní jistoty povede k nárůstu objemu investic, který povede k investicím do infrastruktury a výzkumu. Zdá se tedy, že zkvalitnění právní úpravy v této oblasti by mělo být vysoko na seznamu priorit. V České republice se ale s tímto přístupem příliš často nesetkáváme.

Právní úprava podpory využívání OZE v České republice neprochází v posledních letech zrovna turbulentním vývojem. Z pochopitelných důvodů jí není věnována příliš velká pozornost zákonodárce či Ministerstvo průmyslu a obchodu, které má tuto oblast v gesci. Velké změny v této oblasti už jsou ale na cestě, ať už si jich politická reprezentace chce či nechce všimnout. V tomto článku rozeberu ty nejspolehlivější indikátory změn, a to unijní legislativu, navrženou novelu zcela zásadního zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie („**Zákon o PZE**“) a Věcný záměr nového energetického zákona³ a posoudím, do jaké míry mohou vést k rozvoji využívání OZE v ČR a které části nové legislativy budou mít na skutečný rozvoj zásadní vliv.

---

³ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Věcný záměr energetického zákona. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBQLGLK0X> („**Věcný záměr nového energetického zákona**“).

2. HYBATEL ZMĚN – ZIMNÍ BALÍČEK EVROPSKÉ LEGISLATIVY

V listopadu 2016 navrhla Evropská komise řadu legislativních změn v oblasti energetiky, které měly za cíl naplnit závazky z Pařížské klimatické dohody a umožnit a podpořit přechod z fosilních paliv na OZE. Pro osm legislativních změn přijatých v období mezi květnem 2018 a květnem 2019 se zavedl název Zimní balíček – čistá energie pro všechny Evropany. Legislativní změny zahrnují změnu Směrnice o energetické účinnosti,⁴ Směrnice o energetické náročnosti budov⁵ a zejména kompletní přepracování dvou zásadních směrnic a dvou nařízení zasahujících do oblasti OZE. Novými dokumenty jsou tak Nová směrnice o POZE,⁶ Směrnice o společných pravidlech,⁷ Nařízení o vnitřním trhu s elektřinou⁸ a Nařízení o správě energetické unie.⁹ Všechny legislativní změny v Zimním balíčku směřují k ambiciózním cílům v oblasti moderní energetiky – vysoké energetické účinnosti, decentralizaci výroby elektřiny a značné dekarbonizaci energetiky jako celku. Nastavených met nebude pro jednotlivé státy vůbec jednoduché dosáhnout. Celkové cíle v podobě zvýšení podílu OZE na hrubé spotřebě energie v EU na 32 % a úspor energie ve výši 32,5 % oproti stavu bez zásahů se pak z dnešního pohledu mohou zdát nespílitelné. Rychlý rozvoj a dramatické snížení nákladů na investice do OZ v posledních letech

---

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES („**Směrnice o energetické účinnosti**“).

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov („**Směrnice o energetické náročnosti budov**“).

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů („**Nová směrnice o POZE**“).

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU („**Směrnice o společných pravidlech**“).

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou („**Nařízení o vnitřním trhu s elektřinou**“).

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 („**Nařízení o správě energetické unie**“).

nícméně naznačují, že i nereálně vypadající cíle mohou být v kombinaci s úpravami legislativního rámce v budoucnu dosažitelné. A současný přístup některých národních vlád včetně české, zase ukazuje, že bez ambiciózních závazných cílů nedojde v oblasti legislativy k výraznému posunu k moderní, čisté energetice.

2.1 NOVÁ SMĚRNICE O POZE

Zřejmě nejdůležitějším zdrojem budoucí české právní úpravy bude Nová směrnice o POZE. Z toho důvodu je vhodné hlouběji rozebrat nejpodstatnější povinnosti, které členským státům ukládá. Pro zachování stručnosti se budu věnovat pouze těm ustanovením, která dle mého názoru budou mít velmi významný dopad na českou právní úpravu využívání OZE.

Původní směrnice o POZE¹⁰ nastavila závazný cíl pro podíl OZE na konečné spotřebě, a to jak pro celou EU, tak pro členské státy. Na tento přístup částečně navazuje nová verze, když stanovuje ambicióznější cíl pro celou EU. Původní návrh Komise z roku 2014¹¹ stanovil celkový cíl EU na 27% podíl, nicméně v dalším vývoji, zejména ve spojitosti s Pařížskou dohodou, byl nakonec tento cíl zvýšen na 32 %. Jednotlivé vnitrostátní příspěvky ke splnění tohoto cíle si pak stanoví členské státy ve svých integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, jejichž pořízení ukládá Nařízení o správě energetické unie. To i v příloze II stanovuje nezávazný¹² vzorec pro výpočet vnitrostátního příspěvku konkrétního členského státu, který bere v potaz jak celkový cíl, tak cíl pro rok 2020, HDP na obyvatele, potenciál členského státu k výrobě energie z OZ a úroveň propojení elektroenergetické soustavy členského státu s ostatními.

Nová směrnice o POZE členským státům umožňuje pro dosažení stanovených cílů uplatnit režimy podpory. Těmi se rozumí jakékoliv nástroje,

---

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES („Původní směrnice o POZE“).

¹¹ Evropská Komise. Zelená kniha. Rámcová politika pro klima a energetiku do roku 2030. COM/2013/0169.

¹² Na rozdíl od Původní směrnice o POZE, která stanovila cíle pro členské státy závazně. Čl. 3 odst. 1 Původní směrnice o POZE.

kteří podporují užívání energie z OZ, demonstrativně investiční pomoci, daňové pobídky, povinnost využívat energii z OZ, zelené certifikáty a samozřejmě přímá podpora cen, včetně výkupních cen a plateb bonusů (jako jsou české zelené bonusy),¹³ které splní obecné a široké požadavky stanovené Novou směrnicí o POZE.¹⁴ Členské státy pak mohou určité technologie vyřadit (omezit výběrová řízení), pokud by jejich užití vedlo k horším výsledkům například v oblasti dlouhodobého potenciálu technologie, diverzifikace nebo stability sítě.¹⁵ Česká republika má tedy možnost silně omezit podporu např. pro fotovoltaiku, ale současně zachovat podporu pro jiné zdroje. Takové omezení může být obhájeno potřebou diverzifikace a stability sítě. Obecně by pravidla poskytování podpor měla vést k vysoké míře realizace projektů a platí pro ně obvyklé podmínky otevřenosti, transparentnosti, konkurence, nediskriminace a nákladové efektivity.¹⁶ Tyto režimy podpory mohou být za určitých podmínek zpřístupněny i výrobcům nacházejícím se v jiných členských státech, případně pro elektřinu vyrobenou v jiných členských státech.¹⁷ Z českého pohledu je velmi podstatný čl. 6 předmětné směrnice, který ukládá členským státům zajistit stabilitu finanční podpory. Členské státy musí zabránit takové revizi úrovně podpory nebo s ní spojených podmínek, která by měla „*negativní dopad na práva udělená v rámci uvedené podpory a podryval ekonomickou životaschopnost již podpořených projektů.*“¹⁸ Tato podmínka může Českou republiku omezit v možnosti opakovat pokusy o nápravu chyb při nastavení podpory, jakými bylo například zavedení solárního odvodu, recyklačních fondů nebo přísných kontrol tzv. překompenzace.

Členské státy se v určitých případech mohou dohodnout na statistickém převodu energie z OZ z jednoho státu do druhého.¹⁹ To může být jeden ze

---

¹³ Čl. 2 odst. 5 Nové směrnice o POZE.

¹⁴ Podpora musí být „*poskytována otevřeně, transparentně, konkurenčně, nediskriminačně a nákladově efektivně.*“ Čl. 4 odst. 4 téhož.

¹⁵ Čl. 4 odst. 5 téhož.

¹⁶ Čl. 4 téhož.

¹⁷ Čl. 5 téhož.

¹⁸ Čl. 6 odst. 1 téhož.

¹⁹ Čl. 8 téhož.

způsobů, jak dosáhnout potřebného podílu, i když na něj reálné výsledky členského státu nestačí. Stejně tak je možné realizovat společné projekty, a to dokonce i s třetími zeměmi, ačkoliv je k tomu třeba splnění řady dalších podmínek.²⁰

2.1.1 SPRÁVNÍ POSTUPY POD TLAKEM NOVÉ ÚPRAVY

Nová směrnice o POZE dále ukládá členským státům poměrně rozsáhlé povinnosti týkající se správních postupů a právních předpisů v oblasti veřejné správy. Mluví o povinnosti členských států zajistit přiměřenost a nezbytnost pravidel pro schvalovací postupy, vydávání osvědčení a povolení v oblasti využívání OZE tak, aby byla prováděna zásada „energetická účinnost v první řadě“. Správní postupy mají probíhat rychle, na příslušné správní úrovni a za stanovených předvídatelných lhůt. Pravidla pak mají být objektivní, transparentní a přiměřená, nediskriminovat a zohledňovat specifika různých technologií, správní poplatky transparentní a odpovídající nákladům. A nakonec schvalovací postupy pro decentralizovaná zařízení a pro výrobu a skladování energie mají představovat menší zátěž a být zjednodušené.²¹

Značné požadavky klade v této oblasti Nová směrnice o POZE i na oblast územního plánování a regionální správní orgány. Tyto by měly již v rané fázi plánování počítat se začleňováním a zaváděním energie z OZ, včetně samospotřeby. Členské státy jsou pak povinny doporučit místním a regionálním správním orgánům, aby při plánování městské infrastruktury počítaly s vytápěním a chlazením využívajícím OZ, a dále konzultovaly s provozovateli sítě dopady svých energetických programů na rozvoj infrastruktury provozovatelů.²²

Zajímavý je pokyn směrnice členským státům zavést vhodná opatření ve stavebních předpisech za účelem zvýšení podílu energie z OZ ve stavebnictví. Je-li to technicky, funkčně a ekonomicky proveditelné, mají stavební předpisy stanovit pro nové a důkladně renovované budovy požadavek vyu-

---

²⁰ Čl. 9-13 téhož.

²¹ Čl. 15 odst. 1 téhož.

²² Čl. 15 odst. 3 téhož.

žívání minimálního množství energie z OZ a umožnit dosažení tohoto požadavku pomocí dálkového vytápění a chlazení.²³ Tato opatření mohou být v ČR provedena například změnou vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, nebo mohou být přímo součástí nového stavebního zákona. Konkrétní podmínky pro stavby by potom byly určeny v rámci stavebního povolení, které již v tuto chvíli může stanovit požadavky mj. na ochranu životního prostředí.²⁴

Podobným směrem jako Zákon o hospodaření energií pak míří Nová směrnice o POZE u veřejných budov. Ty by podle ní měly sloužit jako příklad, jde-li o nové nebo důkladně renovované budovy. Toho může být dosaženo splněním předpisů pro budovy s téměř nulovou spotřebou energie podle Směrnice o energetické náročnosti budov, nebo například uložením povinnosti využití střech těchto budov k instalaci zařízení na výrobu energie z OZ.²⁵

Členským státům bylo též uloženo odstranit neodůvodněné překážky pro dlouhodobé smlouvy o nákupu elektřiny z OZ a usnadnit jejich přijímání.²⁶ To by mělo vést k usnadnění dlouhodobé spolupráce mezi výrobcí elektřiny z OZ a velkými, průmyslovými odběrateli, která je v současné době komplikovaná.

Značný tlak je Novou směrnicí o POZE kladen též na povolovací řízení k výstavbě, modernizaci, provozu či připojení zařízení na výrobu energie z OZ k síti. Měla by být zřízena kontaktní místa, jejichž prostřednictvím bude probíhat celé řízení a žadatel nebude muset kontaktovat pouze jedno z nich. Všechny potřebné postupy má zahrnovat jedno řízení. Kontaktní místo k tomu poskytne žadateli veškeré nezbytné informace a transparentní poradenství a, bude-li to třeba, zapojí další správní orgány. Zpřístupní také „*manuál postupů pro zhotovitele projektů v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů*“ s důrazem na malé projekty a samospotřebitele. Směrnice

---

²³ Čl. 15 odst. 4 téhož.

²⁴ MACHAČKOVÁ, Jana, FIALOVÁ, Eva, KÝVALOVÁ, Miroslava, VÍCHOVÁ, Jitka, HOLENDOVÁ, Lenka, SMÍŠEK, Jaroslav. *Stavební zákon*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 862–863.

²⁵ Čl. 15 odst. 5 Nové směrnice o POZE.

²⁶ Čl. 15 odst. 8 téhož.

dále stanovuje poměrně krátké lhůty pro průběh celého povolovacího řízení včetně všech dalších relevantních řízení – dva roky pro elektrárny a jeden rok pro zařízení s el. výkonem nižším než 150 kW. Pro pouhou modernizaci stávajícího zařízení mají členské státy zajistit povolovací řízení zjednodušené s roční lhůtou.²⁷ Pro malá zařízení samospotřebitelů elektřiny a pilotní projekty s el. výkonem maximálně 10,8 kW pak směrnice dokonce nařizuje zavedení postupu pro připojení k síti na základě prostého oznámení (ohlášení). Během jednoho měsíce po oznámení bude moci provozovatel distribuční soustavy odmítnout daný bod připojení k síti nebo navrhnout jeho alternativu, bude-li mít opodstatněné obavy o bezpečnost nebo technologickou slučitelnost systému. Postup na základě ohlášení mohou členské státy zavést i pro zařízení s el. výkonem až do 50 kW, zachovají-li stabilitu, spolehlivost a bezpečnost sítě.²⁸

2.1.2 SAMOSPOTŘEBITELSTVÍ JAKO NÁSTROJ ROZVOJE OZE

Nová směrnice o POZE se poměrně rozsáhle věnuje tématu samospotřebitelství. Samospotřebitelem elektřiny z OZ je takový konečný zákazník (tedy včetně podnikatelů bez ohledu na definici pojmu spotřebitel), který vyrábí elektřinu z OZ pro svou vlastní spotřebu a může ji ukládat nebo prodávat, nepředstavuje-li to jeho hlavní obchodní nebo profesní činnost.²⁹ Problematika samospotřebitelství není výjimečná evropskému právnímu prostoru ani energetice, zmiňuje se o ní i odborná literatura, operující s pojmem „*prosumer*“.³⁰ Samospotřebitelům poskytuje směrnice poměrně rozsáhlá práva, která navíc předchází oprávnění spotřebitele vůbec se samospotřebitelem stát. Směrnice navíc umožňuje samospotřebitelství jak individuální, tak prostřednictvím tzv. agregátorů, tedy jakýchsi sdružení spotřebitelů. Práva, která musí členský stát podle směrnice poskytnout, zahrnují například právo vyrábět, skladovat a prodávat elektřinu z OZ bez diskriminačních nebo nepřiměřených postupů a poplatků, instalovat a provozovat akumulá-

²⁷ Čl. 16 téhož.

²⁸ Čl. 17 téhož.

²⁹ Čl. 2 odst. 14 téhož.

³⁰ JACOBS, Sharon B. *The Energy Prosumer*. In: *Ecology Law Quarterly*. [online]. 2016. [cit. 2020-12-06]. Dostupné z: <https://scholar.law.colorado.edu/articles/709>

ci elektřiny bez dvojích poplatků, obdržet případnou odměnu za elektřinu z OZ, kterou dodávají do distribuční soustavy a při tom všem si zachovat práva a povinnosti konečných spotřebitelů.³¹ Zajímavá je povinnost členských států umožnit samospotřebitelům nacházejícím se v jedné budově společné zapojení do výroby, akumulace a prodeje elektřiny z OZ, stejně jako sdílení této elektřiny, a to bez dotčení síťových a jiných poplatků, odvodů a daní každého z nich.³² Toto ustanovení by mohlo umožnit provoz výroben elektřiny z OZ v rámci společenství vlastníků jednotek i tam, kde by pro každého vlastníka zvlášť neměla výroba či akumulace elektřiny ekonomický smysl.

Členským státům je v tomto kontextu uloženo zavést rámec umožňující podporovat a usnadňovat rozvoj samospotřeby. Takový rámec musí řešit řadu otázek, jako například přístupnost samospotřeby pro nízkopříjmové nebo zranitelné domácnosti, neodůvodněné překážky pro financování projektů, neodůvodněné regulační překážky, pobídky pro majitele budov k vytváření příležitostí k samospotřebě pro nájemce, přístup samospotřebitelů k režimům podpory a podíl samospotřebitelů na nákladech na soustavu. Rámec by měl být zahrnut do integrované vnitrostátní politiky v oblasti energetiky a klimatu, jejíž české verzi bude věnován prostor níže.³³

Se samospotřebitelstvím úzce souvisí další téma, kterým se Nová směrnice o POZE zabývá – společenství pro OZ. Tím je samostatný právní subjekt s dobrovolnou a otevřenou účastí, kontrolovaný členy, jimiž mohou být fyzické osoby, malé a střední podniky nebo místní orgány (i obce), a „jehož hlavním účelem není vytváření zisku, ale poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních společenských přínosů svým podílníkům nebo členům anebo místním oblastem, kde provozuje svou činnost.“³⁴ Koneční zákazníci mají mít právo zapojit se do takového společenství při zachování svých práv a povinností jako konečných zákazníků a bez neodůvodněných nebo diskriminačních podmínek nebo postupů. Tato společenství budou moci vyrábět,

³¹ Čl. 21 odst. 1 a 2 Nové směrnice o POZE.

³² Čl. 21 odst. 4 téhož.

³³ Čl. 21 odst. 6 téhož.

³⁴ Čl. 2 odst. 16 téhož.

spotřebovat, skladovat a prodávat elektřinu z OZ, a to i pomocí smluv o nákupu elektřiny z OZ, kterými se kupující zavazuje nakoupit tuto elektřinu přímo od jejího výrobce. Dále budou společenství oprávněna sdílet ve svém rámci energii, kterou sama vyrobí a vstupovat na vhodné trhy s elektřinou. Směrnice pak ukládá členským státům podobný rámec podpory jako v případě samospotřebitelství zavést i u společenství pro OZ, mimo jiné zahrnující i zajištění spolupráce provozovatele distribuční soustavy se společenstvími.³⁵

I v kontextu vytápění a chlazení nastavuje Nová směrnice o POZE cíle v podobě zvýšení podílu energie z OZ. Zvýšení je i konkretizováno na 1,3 procentního bodu ročního průměrného zvýšení, případně 1,1 procentního bodu pro státy, které nevyužívají odpadní teplo a chlad. Směrnice pak demonstrativně vyjmenovává opatření, kterými mohou členské státy tohoto zvýšení dosáhnout, a ukládá státům zaměřit se na zajištění přístupnosti pro všechny spotřebitele, zejména nízkopříjmové a zranitelné domácnosti.³⁶ Ke zvýšení uvedeného podílu mají podle následujícího článku směrnice přispívat i soustavy dálkového vytápění a chlazení. Ten zavádí i mnoho dalších povinností členských států v souvislosti s dálkovým vytápěním a chlazením, které jsou spíše technického charakteru.³⁷

Nová směrnice o POZE přináší i úpravu velmi diskutovaného a kontroverzního tématu biopaliv. Směrnice záměrně vyčleňuje biopaliva, biokapaliny a paliva z biomasy vyrobená z potravinářských a krmných plodin a stanovuje jim přísná omezení. Státy musí jejich užívání postupně snižovat, a do roku 2030 je úplně vyřadit.³⁸ Tato omezení jsou zdůvodňována nežádoucím rozšiřováním zemědělské půdy do oblastí s velkou zásobou uhlíku, tedy do lesů, mokřadů a rašelinišť, čímž dochází k uvolňování skleníkových plynů.³⁹

---

³⁵ Čl. 22 téhož.

³⁶ Čl. 23 téhož.

³⁷ Čl. 24 téhož.

³⁸ Čl. 26 téhož.

³⁹ Recitál téhož, bod 81.

Určitý prostor je věnován OZ v odvětví dopravy. Členským státním je stanoven minimální podíl OZ na konečné spotřebě energie v tomto odvětví na 14 %.⁴⁰ S tím nicméně velmi úzce souvisí přísná kritéria udržitelnosti biopaliv. Biopaliva, biokapaliny a paliva z biomasy musí v první řadě splňovat stále se zpřísňující kritéria úspor emisí skleníkových plynů. Tato úspora musí být o to vyšší, čím později bylo zařízení, které je vyrábí, uvedeno do provozu. Postupně se dostane až na 80 %, a to u zařízení uvedených do provozu po 1. 1. 2026.

Dalším kritériem se vztahuje na biopaliva, která mají původ v odpadech a zbytcích ze zemědělské půdy. U těch musí provozovatelé nebo vnitrostátní orgány sledovat a zkoumat dopady na kvalitu půdy a uhlík v půdě. Dále pokračuje povinnost, kterou už pokrývá Původní směrnice o POZE, a to nezískávat suroviny pro výrobu biopaliv z půdy s vysokou hodnotou biologické rozmanitosti. Směrnice vyjmenovává, na kterou půdu konkrétně se toto označení vztahuje, například mezi ně patří původní les a zalesněné plochy obecně, kde nejsou viditelné známky lidské činnosti, biologicky rozmanitý les nebo travní porosty a tak dále. V dalším odstavci zapovídá směrnice získávání surovin pro výrobu biopaliv, biokapalin a paliv z biomasy z půdy s vysokou zásobou uhlíku, tedy již zmíněných mokřadů a souvisle zalesněných oblastí. Stejně tak nesmí být tyto suroviny získávány z rašeliníšť. Biopaliva pocházející z lesní biomasy potom musí splňovat další kritéria týkající se těžby této biomasy (legalita těžby, obnova lesa, zachování kvality půdy a biologické rozmanitosti atd.). Země původu lesní biomasy také musí splňovat určitá kritéria, jako například být smluvní stranou Pařížské dohody apod. Elektřina z paliv z biomasy se potom zohlední ve statistikách pouze, vyrábí-li se v zařízeních vyhovujících určitým technologickým a výkonovým omezením.⁴¹

Z množství a složitosti kritérií pro využívání biopaliv, biokapalin a paliv z biomasy a jeho podporu je zřejmé, že se v současné době jedná o velmi složité téma a celkový přínos těchto OZE je značně rozporován. Negativní

---

⁴⁰ Čl. 25 téhož.

⁴¹ Čl. 29 téhož.

dopady biopaliv na kvalitu půdy a uvolňování uhlíku do ovzduší jsou čím dál tím více znát a evropská legislativa to reflektuje.

Nová směrnice o POZE stanovuje ambiciózní cíle ve všech oblastech a značně zpřísňuje některá, již dříve uvedená kritéria. Její správná transpozice nebude pro ČR jednoduchá, ale hlavní výzva leží zejména ve způsobu dosažení cílového podílu OZE na konečné spotřebě energie. Současný vývoj nenaznačuje nástup razantní podpory, státních investic nebo prostředků umožňujících dosažení stanoveného cíle. Česká republika dokonce v některých aspektech aktivně odmítá cíl splnit, jak je vidět z finální verze Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu, ve kterém ČR ani neplánuje splnění cílů stanovených na evropské úrovni.⁴²

Mnoho obsáhlých novinek a ambicióznost cílů stanovených Novou směrnicí o POZE, stejně jako Směrnicí o společných pravidlech si budou žádat přijetí rozsáhlé nové české právní úpravy. V tuto chvíli probíhá připomínkové řízení k věcnému záměru nového energetického zákona, vzhledem k absenci paragrafovaného znění by ale jeho hodnocení zde bylo předčasné. Zákonodárným procesem nicméně také prochází Novela zákona o PZE,⁴³ která je rozebrána níže.

2.2 SMĚRNICE O SPOLEČNÝCH PRAVIDLECH – UKLÁDÁNÍ ENERGIE, AKTIVNÍ ZÁKAZNÍCI A ENERGETICKÁ SPOLEČENSTVÍ

Ačkoliv v oblasti OZE není Směrnice o společných pravidlech zdaleka tak významná jako Nová směrnice o POZE, její přijetí a nutnost transpozice (ve většině do konce roku 2020)⁴⁴ povedou ke značným změnám v českém právním řádu, které na oblast OZE dopadnou. Směrnice je součástí Zimního balíčku, jehož příprava i přijímání byly velmi silně poznamenány snahou o posílení využívání OZE a dekarbonizaci energetiky.

⁴² Bod 2.1.2 i. Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu.

⁴³ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisk 1121, Novela z. o podporovaných zdrojích energie – EU. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=1121> („Novela zákona o PZE“).

⁴⁴ Čl. 71 odst. 1 Směrnice o společných pravidlech.

Zcela zásadní novinkou je zavedení regulace ukládání energie a zařízení pro ukládání energie.⁴⁵ Už definice ukládání energie je významným krokem, neboť bude možné právně odlišit ukládání energie od výroby energie.⁴⁶ Díky tomu se ukládání energie bude moci stát samostatnou činností a tato oblast se stane obecně přehlednější. Problematika ukládání energie je pro rozvoj OZE naprosto klíčová, neboť řada OZE je sužována nepředvídatelnými výkyvy ve výkonu, způsobenými zejména změnami počasí. Některé oblasti jsou navíc pro výrobu energie z OZ vzhledem ke svým přírodním podmínkám vhodnější než jiné, kde ale může být vyšší poptávka. Tento problém je charakteristický zejména pro Německo, kde je větrný sever bohatě využíván k výrobě elektřiny ve větrných elektrárnách, spotřeba je ale výrazně vyšší v lidnatém jižním Německu, zejména Bavorsku a Bádensku-Württembersku.⁴⁷ Řešením těchto problémů je právě efektivní ukládání energie, mimo jiné i pomocí technologie power-to-gas, která by navíc usnadnila transport „energie“ a snížila ztráty způsobené dálkovým přenosem elektřiny. Tato technologie zřejmě spadá do definice ukládání energie⁴⁸ a v kombinaci s vodíkovými plynovody by mohla přispět k řešení zmínovaných problémů zejména větrné a solární energie.⁴⁹

Z hlediska OZE je dále zajímavý článek pojednávající o aktivních zákaznících. S nimi velmi úzce souvisí problematika samospotřebitelství, které se

---

⁴⁵ Čl. 2 odst. 59 Směrnice o společných pravidlech definuje ukládání energie v elektrizační soustavě jako „odložení spotřeby elektřiny na pozdější okamžik, než byla vyrobena nebo přeměna elektřiny na takovou formu energie, kterou lze ukládat, ukládání takové energie, a následná zpětná přeměna takové energie na elektřinu nebo použití jako jiný nosič energie.“

⁴⁶ Z fyzikálního hlediska totiž ukládat energii, resp. elektřinu v tradičním slova smyslu nelze. Je možné ji přeměnit na jinou formu energie, jak to činí například přečerpávací elektrárny, kterou je možné později přeměnit zpět na elektřinu. Technicky vzato se ale jedná o spotřebu elektřiny a její následnou výrobu.

⁴⁷ SCHOLZ, Ulrich, ANTE, Johann. *Electricity regulation in Germany: overview*. In: Practical Law. [online]. 2021. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-524-0808?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-524-0808?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

⁴⁸ FLEMING, Ruven. Clean or renewable – hydrogen and power-to-gas in EU energy law. In: *Journal of Energy & Natural Resources Law*. [online]. 20. 10. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02646811.2020.1795382>

⁴⁹ BENRATH, Daniel. Applicable law to hydrogen pipelines for energy purposes in Germany. *Journal of Energy & Natural Resources Law*. 2020, roč. 38, č. 1 s. 65.

věnuje Nová směrnice o POZE. Aktivní zákazníci mají podle Směrnice o společných pravidlech mít poměrně rozsáhlá oprávnění zahrnující prodej elektřiny vyrobené z vlastních zdrojů, účast na programech flexibility a energetické účinnosti, pověření třetí osoby správou potřebných zařízení apod. Současně by se na ně neměly vztahovat netransparentní nebo diskriminační síťové poplatky a aktivní zákazníci mají být finančně odpovědní za jimi způsobené odchylky v rámci elektrizační soustavy.⁵⁰

Aktivní zákazníci mohou mimo jiné vlastnit zařízení pro ukládání energie, velmi významný nástroj pro širší využívání OZE, ale také zvyšování energetické účinnosti. S ohledem na tyto aktivní zákazníky stanovuje směrnice další povinnosti členských států. Spadají tam povinnosti odpovídající právu na připojení k síti v přiměřené lhůtě, vyvarování se jakémukoliv dvojímu zpoplatnění, neúměrným požadavkům a poplatkům za udělení licence a právo poskytovat souběžně několik služeb.⁵¹

Další podstatnou část úpravy tvoří článek o občanských energetických společenstvích. Směrnice o společných pravidlech stanovuje základní pravidla pro regulační rámec těchto společenství, tedy například jejich otevřenost a dobrovolnost, možnost vystoupení, udržení práv a povinností zákazníků v domácnostech, kteří se stanou členy společenství apod.⁵² Stejně jako aktivní zákazníci mohou občanská energetická společenství hrát při navyšování podílu OZ na konečné spotřebě energie značnou roli, neboť zřejmě povedou k rozložení vysokých pořizovacích nákladů na zařízení sloužící k výrobě elektřiny z OZ na více osob. Tím mohou vést k jejich zpřístupnění výrazně širšímu okruhu osob, a to i osob bez většího finančního zázemí. Význam občanských energetických společenství pro rozvoj využívání OZE zmiňuje i recitál Směrnice o společných pravidlech, když mluví o komunitních energetických iniciativách, které mají potenciál usnadnit zavádění nových technologií a značnou environmentální hodnotu.⁵³

---

⁵⁰ Čl. 15 odst. 1 Směrnice o společných pravidlech.

⁵¹ Čl. 15 odst. 5 téhož.

⁵² Čl. 16 téhož.

⁵³ Bod 43 recitálu téhož.

Jak je zřejmé, Směrnice o společných pravidlech se věnuje oblasti OZE spíše okrajově. Poskytuje ale důležitý rámec opatřením obsaženým v Nové směrnici o POZE a je možné ji tedy přirovnat k českému energetickému zákonu a jeho významu v oblasti OZE.

3. ČESKÁ TRANSPOZICE – NOVELA ZÁKONA O PZE

Zákonodárce v tuto chvíli pracuje na transpozici rozebíraných norem přijatých v rámci Zimního balíčku. 20. 5. 2020 předložila vláda Poslanecké sněmovně Novelu zákona o PZE. Má-li být transpozice provedena v souladu s požadavky evropských předpisů, musí nabýt účinnosti nejpozději 30. 6. 2021. Mimo snadno rozpoznatelných cílů souvisejících s transpozicí směrnic sleduje Novela zákona o PZE i další cíl – udržení současných výroben elektřiny nejméně do roku 2030. Velké části z nich totiž okolo roku 2028 skončí doba provozní podpory, kterou v současné době čerpají. Vzniká tak riziko odstavení těchto výroben, které může způsobit značný pokles v podílu OZE na celkové konečné spotřebě energie. Je tedy nutné zavést taková opatření, která budou provozovatele předmětných zařízení motivovat k jejich dalšímu provozu. Podle důvodové zprávy k návrhu Novely zákona o PZE se jedná zejména o výrobní využívající biomasu a bioplyn, riziko odstavení fotovoltaických elektráren důvodová zpráva nezmiňuje.⁵⁴ Podle mého názoru by nicméně bylo vhodné zaměřit pozornost i na ně, přestože na rozdíl od výroben využívajících biomasu či bioplyn jsou náklady na jejich provoz zanedbatelné a riziko odstavení je tedy nízké. Kompletní odstavení zde sice spíše nehrozí, nicméně v průběhu životnosti fotovoltaických panelů dochází k poklesu jejich výkonnosti a některé panely mohou být během provozu poškozeny.⁵⁵ Z toho důvodu by bylo vhodné počítat i s poklesem výroby ze stávajících fotovoltaických elektráren a případně motivovat jejich provozovatele k modernizaci, což Novela zákona o PZE, zdá se, neřeší.

---

⁵⁴ Novela zákona o PZE, s. 71.

⁵⁵ LOMBARDO, Tom. *What Is the Lifespan of a Solar Panel?* In: engineering.com. [online]. 20. 4. 2014. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.engineering.com/DesignerEdge/DesignerEdgeArticles/ArticleID/7475/What-Is-the-Lifespan-of-a-Solar-Panel.aspx>

Při postupu paragrafovaným zněním vidíme, že Novela zákona o PZE přidává do podporovaných kategorií k elektřině a teple také biometan, který dosud nebyl podporován podle Zákona o PZE a jehož podpora má být nástrojem k plnění cílů v oblasti dopravy. Novela zákona o PZE pak ve svém znění opouští cíl přispět k podílu energie z OZ v ČR a nahrazuje jej cílem přispět k tomuto podílu v EU.

Následují poměrně nevýznamné změny v definicích, například upřesnění, že za bioplyn se považuje také kalový a skládkový plyn nebo odstranění fikce povahy zemního plynu u biometanu. Další definice byly doplněny v důsledku přidání podpory biometanu. Dále byl vložen nový odstavec 2, který stanovuje mimo jiné definice zdroje elektřiny, palivového zdroje elektřiny, nepalivového zdroje elektřiny, referenční aukční ceny nebo aukčního bonusu, kterými je vhodné zabývat se podrobněji.

První tři pojmy týkající se zdrojů elektřiny souvisí s novým dělením na zdroje palivové a nepalivové. S tímto dělením je možné se setkat už dnes, když jej MPO využívá při kontrolách tzv. překompenzace, a je zřejmé, že bude nabývat na významu. Mezi nepalivové řadí zdroje využívající větrnou, solární, geotermální a vodní energii. Palivovými zdroji jsou pak ty, jež spalují biomasu, bioplyn nebo důlní plyn nebo využívají kombinovanou výrobu elektřiny a tepla. V české právní úpravě nepřekvapí, že toto dělení nemá původ v právu evropském, konkrétně ani v jedné ze směrnic, ze kterých Novela zákona o PZE vychází. Důvodová zpráva přímo nevysvětluje nutnost dělení zdrojů elektřiny na palivové a nepalivové, Novela zákona o PZE ale využívá toto dělení velmi často a jeho význam je značný. Jako příklad lze uvést určení rozsahu podpory pouze pro nepalivové zdroje, kdy podpora zdrojů palivových bude přesunuta do podpory tepla. Tento motiv prolíná celou Novelou zákona o PZE, kdy značná část změn vyplývá právě z přesunu podpory palivových zdrojů pod podporu tepla.

Dalším zajímavým definovaným pojmem je modernizace výroby elektřiny. Tím se rozumí *„obnovení výroby elektřiny zahrnující úplné nebo částečné nahrazení zařízení nebo provozních systémů a vybavení za účelem nahrazení instalovaného výkonu nebo zvýšení účinnosti nebo instalovaného výkonu výroby elektřiny.“* Na rozdíl od předchozích pojmů se zde ale jedná o defi-

nici zcela přejatou z Nové směrnice o POZE.⁵⁶ Ta mimo jiné ukládá členským státům usnadnit modernizaci zařízení tím, že zajistí zjednodušené a rychlé povolovací řízení.⁵⁷ Novela zákona o PZE *prima facie* tento požadavek nereflktuje, spíše stanovuje podmínky, za kterých je možné poskytnout investiční podporu pro modernizaci výroben elektřiny apod.

U elektřiny i tepla Novela zákona o PZE stanoví požadavek maximálního stáří technologických celků pro nové a modernizované výrobní, které činí 5 let v den uvedení do provozu. Takovou podmínku již dnes stanovují cenová rozhodnutí Energetického regulačního úřadu („ERÚ“), nicméně vzhledem k jejímu dlouhodobému charakteru se ji zákonodárce rozhodl přesunout přímo do zákona.

3.1 DOČKÁME SE V ČECHÁCH ÚSPĚŠNÉHO ZAVEDENÍ AUKČNÍ PODPORY?

Nové definice pokračují v souvislosti s aukční podporou. Zavedení formy podpory v podobě aukcí je jedním z požadavků Nové směrnice o POZE, ale je možné se domnívat, že by zákonodárce zvolil tuto formu podpory i kdyby nemusel plnit závazky plynoucí z evropského práva. Jak ukazuje například studie organizace IRENA⁵⁸ již mnoho zemí organizuje aukce v oblasti OZE, které pomáhají snížit konečné ceny energie o desítky procent.⁵⁹ Novela zákona o PZE zavádí povinné aukce na podporu elektřiny z OZE pro všechny výrobní s výkonem vyšším než 1 MW s výjimkou větrných elektráren, kde limit činí 6 MW nebo 6 jednotek. V souvislosti s OZE je významná soutěž o tzv. referenční aukční cenu, kterou Novela zákona o PZE definuje jako cenu elektřiny nabízenou předkladatelem nabídky v aukci. Vyhlášením aukcí bude pověřeno MPO za využití § 146 zákona č. 500/2004

---

⁵⁶ Čl. 2 odst. 10 Nové směrnice o POZE.

⁵⁷ Čl. 16 odst. 6 téhož.

⁵⁸ The International Renewable Energy Agency (IRENA) je mezivládní organizací sdružující 160 států a EU, jejímž hlavním cílem je zajišťovat spolupráci a výzkum a podporovat udržitelné využívání obnovitelných zdrojů energie.

⁵⁹ IRENA. *Renewable energy auctions: Status and trends beyond price*. Abu Dhabi: International Renewable Energy Agency. [online]. 2019. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Dec/IRENA_RE-Auctions_Status-and-trends_2019.pdf

Sb., správní řád, o řízení o výběru žádosti. Novela zákona o PZE stanoví přesné podmínky vyhlašování aukcí a konkrétní obsah vyhlášení aukce. Tato nová forma podpory může být žadáným stimulem pro rozvoj využívání OZE v ČR za výhodných podmínek blížících se tržním. Veškerá moc v této oblasti ale leží v rukou MPO, které tento ověřený nástroj může a nemusí využívat v závislosti na politické vůli představitelů vlády ČR. Sice je tedy možné, že nová úprava povede v této oblasti k rozvoji, ale rozhodně se nebude jednat o rozvoj bez dalšího.

3.2 ZMĚNY V PŘÍPRAVĚ KONCEPČNÍCH NÁSTROJŮ PODPORY OZE

Novela zákona o PZE dále v reakci na změny na evropské úrovni mění nastavení hlavního koncepčního dokumentu v oblasti OZ v ČR. Původní Národní akční plán se mění na integrovaný vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu. Ten musí vyhovovat požadavkům Nařízení o správě energetické unie a jeho první a druhá verze budou předmětem samostatné části. Jeho vypracováním je i nadále pověřeno MPO a schválením vláda.

Do téhož paragrafu přidává nicméně Novela zákona o PZE velmi významnou změnu, která bude zřejmě formovat reálnou podobu podpory využívání OZE v ČR do budoucna. Od 1. 1. 2021 bude totiž prakticky jakoukoliv podporu stanovovat vláda nařízením, a to zřejmě na ad hoc principu. Zákon o PZE tedy stanoví určitá pravidla, nicméně skutečnost se bude vždy odvíjet jen od politické vůle na straně vlády. Dá se tedy předpokládat, že vláda bude při rozhodování o podpoře brát v potaz zejména rozpočtové a jiné politické faktory, a vývoj v této oblasti je tak velmi náročné předvídat.

Novela zákona o PZE poté přidává ustanovení pro regulaci a kontrolu dosahování cílů podle vnitrostátního plánu a případné zastavení podpory, dojde-li k jejich překročení. Rovněž povínuje MPO ke zveřejnění předpokládané výše provozní podpory na další 3 kalendářní roky.

Jak bylo uvedeno, jedním z cílů Novely zákona o PZE je udržet současné výrobní elektřiny z OZ, kterým končí doba podpory před rokem 2030 v provozu. Z toho důvodu zavádí Novela zákona o PZE ustanovení o udržovací podpoře elektřiny. Tu Novela zákona o PZE koncipuje jako do-

rovnání rozdílů mezi provozními náklady při využití biomasy a fosilních paliv pro výrobu energie. To je logickou nápravou negativních externalit souvisejících s využíváním fosilních paliv tak, aby zůstal alespoň současný podíl výroby elektřiny z biomasy a výrobci se nevrátili k fosilním palivům. K tomu Novela zákona o PZE upravuje i případy, kdy dojde k úpravě či modernizaci výroben a stanovuje podmínky další podpory, která má provozovatele výroben k úpravám a modernizacím motivovat.

Novela zákona o PZE připravuje právní prostředí na kompletní opuštění systému podpory formou výkupních cen. Po nabytí účinnosti již bude možné čerpat podporu pouze formou zeleného nebo aukčního bonusu. Podporu formou výkupních cen by měly nahradit aukční bonusy. Hlavním rozdílem mezi aukčním a cenovým systémem podpory je způsob určení výše bonusu/výkupní ceny. Zatímco u výkupních cen stanovoval jejich výši každoročně ERÚ, výše aukčních bonusů má více tržní charakter a odpovídá nejvýhodnější nabídce potenciálního výrobce energie. Maximální výši aukčního bonusu či referenční aukční ceny stanoví podle Novely zákona o PZE MPO, čímž fakticky nahradí roli ERÚ při stanovování výše podpory OZE.

3.3 PODPORA TEPLA Z OZE

Zásadních změn po nabytí účinnosti Novely zákona o PZE nabyde podpora tepla z OZ. Již zmiňovaná podpora biometanu dostane v hlavě páté Zákona o PZE vlastní díl, kdy díl první bude věnován podpoře tepla s výjimkou biometanu.

Podpora výroby tepla zůstane po Novele zákona o PZE rozdělená na podporu provozní a investiční, kdy provozní podporu bude možné i nadále čerpat pouze formou zeleného bonusu. Podstatné změny přináší Novela zákona o PZE u podpory provozní, kde zpřesňuje podmínky jejího čerpání, ale zejména zavádí podmínku udržitelnosti pro paliva z biomasy, kterou v tuto chvíli známe zejména z oblasti biopaliv. Tato kritéria stanoví vyhláškou MPO, a to v souladu s příslušnými ustanoveními evropského práva. Nově pak bude přímo v zákoně uvedeno, že podpora se nevztahuje na teplo vyrobené spalováním odpadů, pro které se zákonodárce rozhodl podporu ne-

zavést. Investiční podpora tepla dozná pouze malých změn, kdy nejviditelnější je zrušení požadavků na transparentnost akciových společností.

Stejně jako u výroby elektřiny zavádí Novela zákona o PZE udržovací podporu i u výroby tepla. Konkrétní ustanovení jsou analogické k udržovací podpoře elektřiny a pouze reflektují specifickou výrobu tepla, zejména s ohledem na konkrétní zdroje. Analogicky postupuje zákonodárce i u zeleného bonusu na teplo.

Další díl se bude nově věnovat výhradně podpoře biometanu. Podpora jeho výroby je analogická k podpoře tepla formou zeleného bonusu (jinou formou nebude podpora poskytována). Novela zákona o PZE stanoví rámcově podmínky na výrobu biometanu, kdy konkrétní požadavky například na jeho kvalitu, odorizaci nebo udržitelnost stanoví jednotlivé příslušné prováděcí předpisy (vyhlášky MPO). Výši zeleného bonusu na biometan bude stanovovat ERÚ podle pravidel určených Novelou zákona o PZE a prováděcím právním předpisem. Jak již bylo zmíněno, podpora biometanu je směřována zejména do sektoru dopravy, kdy Novela zákona o PZE dokonce stanoví, že pokročilý biometan (biometan vyrobený ze surovin stanovených vyhláškou MPO) lze uplatnit pouze v sektoru dopravy.

3.4 PŘIMĚŘENOST PODPORY – DALŠÍ BIČ NA FOTOVOLTAIKU?

Změny v oblasti financování podpor reflektují již rozebírané novinky, tedy podporu formou aukcí a podporu biometanu. Další změny jsou pak technického charakteru. Souvisí s nimi ale velmi zásadní legislativní novinky uvedené v následujících paragrafech, které se týkají přiměřenosti podpory energie z obnovitelných a druhotných zdrojů. Přiměřenosti podpor je věnována zvlášť velká pozornost, když dokonce důvodová zpráva k Novele zákona o PZE rozebírá tuto oblast na 22 stranách.

Přiměřenost podpory je pro Novelu zákona o PZE opravdu zásadní téma, které bylo zahrnuto z více důvodů, primárně ale souvisí s problémy s výpočtem podpory při solárním boomeru, které byly rozebírány výše. V souvislosti s těmito problémy došlo k vydání zásadních rozhodnutí Komise týkajících

se slučitelnosti podpory OZE s vnitřním trhem EU.⁶⁰ Rozhodnutí mimo jiné zavazují Českou republiku k přijetí opatření určených na zajištění přiměřenosti podpory OZE v ČR, tedy zavedení procesů směřujících k zjištění, zda nedochází k tzv. překompenzaci a jejímu případnému odstranění. Pouze z rozhodnutí Komise SA.43451 (2015/N) vyplývají povinnosti zpětné kontroly poskytnuté podpory pro výrobní elektřiny z OZE uvedené do provozu v letech 2006-2012, tedy přímo v období solárního boomu. Za přiměřený rozsah návratnosti investic bylo určeno 6,3 % až 10,6 % a v případě, že z různých důvodů došlo k překročení tohoto rozsahu (typickým důvodem je snížení výrobních nákladů v návaznosti na výrazné snížení cen technologií), je nutné, aby české orgány přijaly opatření zajišťující snížení podpory, a dokonce v nutných případech i vrácení již vyplacených podpor. Aby bylo tomuto požadavku vyhověno, zavádí Novela zákona o PZE mechanismus prověření přiměřenosti podpory elektřiny. Pro účely prověření budou zavedeny hranice vnitřního výnosového procenta, od kterých bude podpora považována za nepřiměřenou. Zcela zásadní je tato hranice u výroben elektřiny využívajících energii slunečního záření, kde činí 6,3 %. Zde je nutné upozornit na fakt, že zmíněné rozhodnutí Komise SA. 40171 (2015/NN) mluví o vnitřním výnosovém procentu 6,3 % u fotovoltaických elektráren jako o spodní hranici přípustné návratnosti investice. Za nejvyšší přípustnou pak považuje 8,4 %.⁶¹ Český zákonodárce tak značně přesahuje ukládaná opatření, aniž by vysvětloval, proč považuje návratnost do 6,3 % za dostatečnou a cokoliv mezi 6,3 % a 8,4 % za nepřiměřenou. Tento přístup se zdá být pro českého zákonodárce v oblasti OZE typický, když takřka skáče po každé příležitosti k nápravě svých chyb z let 2006–2013, aniž by jakkoliv dbal o pokrok ve využívání OZE. Hranice 6,3 % až 8,4 % byly navíc navrženy českou stranou, když ještě v původním návrhu Novelu zákona o PZE před zapracováním změn a schválením vládou bylo opeřováno právě s hranicí 8,4 %. MPO ale hranici 8,4 % považuje slovy minist-

⁶⁰ Rozhodnutí Komise SA.40171 (2015/NN) ze dne 28. listopadu 2016, SA.35177 (2014/NN) ze dne 11. června 2014, SA.43182 (2015/N) ze dne 22. srpna 2016 a SA.43451 (2015/N) ze dne 22. srpna 2016.

⁶¹ Rozhodnutí Komise SA.40171 (2015/NN) ze dne 28. listopadu 2016, bod 46.

ra Karla Havlíčka za příliš vysokou.⁶² Otázka zní, zda takto nízký výnos nebude pro některé výrobce energie likvidační, když vnitřní výnosové procento nebere v potaz cenu financování projektů, tedy úrokové sazby úvěrů poskytnutých na výstavbu fotovoltaických elektráren. Mohlo by tedy docházet k případům, kdy podle MPO přiměřená podpora nebude výrobcí stačit ani k pokrytí nákladů a vzniklé provozní potíže povedou k soudním sporům nebo i komerčním arbitrážím proti České republice.

U ostatních zdrojů nebyla většinou hranice nastavena takto přísně, ale stále se nejedná o vysoká čísla, když nejvyšší hodnota přípustného vnitřního výnosového procenta dosáhla 10,6 % u výroben využívajících bioplyn. U větru, vody a geotermální energie se jedná o 7 % a u biomasy o 9,5 %. Stejná rizika jako u solární elektřiny tak zřejmě hrozí i u elektřiny větrné, vodní a geotermální.

Kontrola přiměřenosti podpory se nebude vztahovat na ty výrobce, jejichž výše podpory nedosahuje 200 000 EUR za tři kalendářní roky podle pravidla de minimis. Důvodová zpráva k Novele zákona o PZE uvádí i konkrétní hodnoty instalovaného výkonu elektráren vyrábějících z jednotlivých zdrojů, a to i s ohledem na rok uvedení do provozu. Pro ilustraci se u elektráren vodních jedná o 105 kW, u větrných 320 kW (u obou pro roky 2008–2015) a u solárních o 110 kW v letech 2006–2007 s vzestupnou tendencí až na 315 kW pro elektrárny uvedené do provozu v roce 2011.⁶³ Z toho lze dovodit, že kontrola nezasáhne pouze ty opravdu nejmenší výrobce.

Novela zákona o PZE zavádí pro kontrolu přiměřenosti podpory institut sektorového šetření. Sektory budou určeny prováděcím předpisem podle zdrojů elektřiny, roku uvedení do provozu, užitého primárního zdroje energie a výkonu. Šetření bude provádět MPO a jeho výstupem bude zpráva o provedeném sektorovém šetření, která bude obsahovat informaci o tom,

---

⁶² ČTK. *Vláda schválila snížení podpory pro solární elektrárny*. In: *OEnergetice*. [online]. 27. 4. 2020. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrarny-cr/vlada-schvalila-snizeni-podpory-pro-solarni-elektrarny>

⁶³ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Sněmovní tisk 1121, Novela z. o podporovaných zdrojích energie – EU*. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=1121>

zda existuje riziko nadměrné podpory v daném sektoru, a pokud ano, tak o kolik zjištěná výše vnitřního výnosového procenta přesahuje příslušnou limitní hodnotu. MPO bude při šetření vycházet mimo jiné z informací povinně poskytnutých výrobcí (technické a ekonomické údaje o výrobě elektřiny a jejím provozu). Neposkytnutí těchto informací bude přeštkem, za který bude možné uložit pokutu až do výše ročního nároku na podporu. Sektorové šetření tak přinese výrobcům další administrativní povinnosti, které rozhodně nebude v jejich zájmu ignorovat. Podle výsledku sektorového šetření pak ERÚ stanoví výši další podpory tak, aby celkově (za celou dobu životnosti zařízení) bylo dosaženo požadované hodnoty vnitřního výnosového procenta. Výrobci pak do dvou měsíců ode dne nabytí účinnosti předmětného cenového rozhodnutí ERÚ budou moci podat žádost o stanovení individuálních podmínek podpory, o které bude rozhodovat SEI a bude moci jejím prostřednictvím zmírnit případnou přílišnou tvrdost dopadu přijatých plošných opatření na konkrétní výrobce. Právě v těchto řízeních je možné očekávat velké množství sporů, které budou zřejmě předmětem soudních řízení podle soudního řádu správního.

Další velmi spornou oblastí je nově uvedená možnost zahájení řízení o stanovení podmínek podpory z moci úřední. V tomto řízení bude SEI mimo jiné oprávněna odejmout výrobcí právo na podporu a uložit povinnost vrátit prostředky ve výši, ve které došlo k nadměrné podpoře. Řízení bude možné zahájit i v případě, že sektorovým šetřením nebylo zjištěno riziko nadměrné podpory, což je další z řady přísných opatření dopadajících na současné výrobce elektřiny z OZE.

Ačkoliv Novela zákona o PZE ještě neprošla legislativním procesem, už v tuto chvíli proběhla předběžné sektorová šetření pro zdroje uvedené do provozu v letech 2006–2008. Informace MPO žádalo od výrobců na dobrovolné bázi, i tak ale byla míra součinnosti zřejmě dostatečná, neboť se

MPO podařilo prověrku dokončit s konstatováním, že riziko nepřiměřené provozní podpory elektřiny z OZ nebylo v tomto sektoru zjištěno.⁶⁴

4. VĚCNÝ ZÁMĚR NOVÉHO ENERGETICKÉHO ZÁKONA

Významné novinky uvedené Zimním balíčkem přináší mimo jiné i potřebu změn v Energetickém zákoně.⁶⁵ Jelikož ten ale prošel již velkou řadou novelizací (v tuto chvíli se počet už blíží třiceti), jeho struktura nevyhovuje požadavkům evropské právní úpravy a oblast energetiky se od přijetí Energetického zákona značně změnila, rozhodl se zákonodárce pro vytvoření nového energetického zákona. Věcný záměr nové úpravy zpracovalo MPO a předložilo jej v červnu 2020 do připomínkového řízení. To bylo ukončeno 14. 7. 2020 a v tuto chvíli je tedy očekáváno zapracování připomínek a začátek přípravy paragrafovaného znění.

Energetický zákon je jedním z nejvýznamnějších právních norem v oblasti využívání OZE, proto bude věcnému záměru níže věnován určitý prostor. Není však možné obsáhnout všechny navrhované změny a novinky, zaměřím se tedy jen na ty části, které mají největší dopad na využívání OZE v ČR a kvalitu transpozice dokumentů obsažených v Zimním balíčku. Velká část věcného záměru nového energetického zákona vychází ze Směrnice o společných pravidlech, jejíž hlavní body byly již předmětem stručného rozboru. Bude tak možné posoudit, jak se český zákonodárce vypořádává se svými závazky plynoucími z evropského práva.

Nová právní úprava má podle věcného záměru sledovat cíle, z nichž hned několik je možné považovat za úzce související s oblastí OZE. Cílem je mimo jiné příprava právního a regulatorního rámce pro nový model energetického trhu s důrazem na cíle v oblasti dekarbonizace, vypořádání se s prolínáním právních úprav uvedených v Zákoně o podporovaných zdrojích energie nebo transpozice Nové směrnice o POZE. Bohužel věcný záměr

⁶⁴ Odbor elektroenergetiky a teplárenství. *Prověření přiměřenosti podpory obnovitelných zdrojů energie uvedených do provozu v letech 2006 až 2008*. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. 30. 9. 2019. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z <https://www.mpo.cz/cz/energetika/elektroenergetika/obnovitelne-zdroje/provereni-primerenosti-podpory-obnovitelnych-zdroju-energie-uvadenych-do-provozu-v-letech-2006-az-2008--249308/>

⁶⁵ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)(„**Energetický zákon**“)

nezmiňuje dekarbonizaci, ochranu klimatu nebo přímo využívání obnovitelných zdrojů v rámci základních východisek navrhované právní úpravy, což připomíná například i ministr životního prostředí.⁶⁶

4.1 VYKONAVATELÉ ČINNOSTÍ V ENERGETICE PODLE NOVÉ ÚPRAVY – SAMOSPOTŘEBITELÉ A ENERGETICKÁ SPOLEČENSTVÍ NA OBZORU

Zásadní změny by měl nový energetický zákon přinést v oblasti výkonu činností v energetice. Tím není míněno jen samotné podnikání, ale i různé neziskové činnosti nebo spotřebitelství. S novou koncepcí energetiky je totiž očekáváno, že se hranice mezi podnikateli v energetice a spotřebiteli budou do jisté míry rozostřovat a zejména na straně odběratelů dojde k významnému nárůstu aktivity. Získání licence jako oprávnění k podnikání v energetice by mělo být do budoucna zjednodušeno, a to v závislosti na druhu licence. Se změnami u spotřebitelů souvisí zavádění nových subjektů na trh s elektřinou – aktivního zákazníka a energetických společenství. Oba tyto typy subjektů jsou upraveny ve Směrnici o společných pravidlech a jejich průběh do českého práva si zaslouží bližší rozbor.

Pojem aktivního zákazníka navrhuje věcný záměr definovat jako zákazníka s možností aktivního působení na trhu s elektřinou. K tomu by měl nový energetický zákon poskytnout aktivním zákazníkům práva podle požadavků Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou – prodávat elektřinu vyrobenou z vlastních zdrojů, provozovat zařízení pro ukládání energie, nepodléhat diskriminačním poplatkům a podobně. Ač je problematika ve věcném záměru popsána poměrně vágně, lze konstatovat, že hrubé obrysy vyhovují evropským požadavkům. Je pravděpodobné, že aktivní zákazníci budou tvořit důležitý segment trhu pro zvyšování podílu OZE na celkové konečné spotřebě elektřiny, a to zejména díky provozování malých „domácích“ výroben a zařízení pro ukládání energie. S pojmem aktivního zákazníka ale souvisí i pojem samospotřebitele, který byl rozebírán výše. Ačkoliv o něm jasně hovoří Nová směrnice o POZE,⁶⁷ věcný záměr ani

⁶⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Věcný záměr energetického zákona. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBQLGLK0X>

⁶⁷ Čl. 21 Nové směrnice o POZE.

Novela zákona o PZE tento institut nijak nereflektují. To může být podstatné z hlediska budoucího nastavení podpor pro OZE, když se očekává, že právě samospotřebitelé budou častými žadateli o podporu v budoucích programech navazujících na program Nová zelená úsporám.

Věcný záměr nového energetického zákona také operuje s pojmem zranitelný zákazník. Tento pojem je zaváděn v návaznosti na Směrnici o společných pravidlech.⁶⁸ Ačkoliv zmíněná směrnice nechává definici zranitelného zákazníka do jisté míry na členských státech, je s podivem, jak úzce věcný záměr zranitelného zákazníka definuje. Směrnice hovoří o kritériích, kterými mohou být například výše příjmů, podíl výdajů na energii v rámci disponibilního příjmu, energetická účinnost domácností, kritická závislost na elektrických zařízeních ze zdravotních důvodů nebo věk. Věcný záměr si z těchto kritérií vybírá pouze jediné – kritickou závislost na zdrojích energie ze zdravotních důvodů. Konkrétně hovoří o těch zákaznících, jejichž životní funkce jsou závislé na odběru elektřiny, nebo který byl orgánem sociálního zabezpečení uznán invalidním ve třetím stupni a elektřinu nebo plyn využívá k vytápění.⁶⁹ Tato definice tak vůbec nezahrnuje například zákazník s velmi nízkým příjmem nebo vysokým věkem. Český zákonodárce se tak do jisté míry snaží vyhnout problémům v některých oblastech, kde směrnice ukládají členským státům zajistit přístup i zranitelným domácnostem (například k samospotřebitelství či energetickým společenstvím).

Zákazníkům obecně potom věcný záměr nového energetického zákona přiznává určitá práva, která by mohla mít pozitivní vliv na rozvoj využívání OZE v ČR. Jsou jimi zejména právo na informaci o původu elektřiny, právo poskytovat podpůrné služby, provozovat vlastní náhradní zdroj, prodávat elektřinu vyrobenou z vlastních zdrojů nebo provozovat zařízení pro ukládání energie.⁷⁰

Druhým zmíněným novým subjektem jsou energetická společenství, jejichž konkrétní atributy věcný záměr nového energetického zákona zmi-

⁶⁸ Čl. 28 Směrnice o společných pravidlech.

⁶⁹ Věcný záměr energetického zákona s. 81.

⁷⁰ Věcný záměr nového energetického zákona, s. 76.

ňuje. V první řadě by se mělo jednat o právnické osoby, které podle předmětných směrnic umožňují dobrovolnou a otevřenou účast, tedy možnost dobrovolně a bez omezení do společenství vstoupit i vystoupit. Konkrétní právní formu nechávají směrnice na členských státech, věcný návrh nového energetického zákona pak navrhuje téměř úplnou volnost výběru právní formy, pouze s několika výjimkami (právnické osoby nečlenského typu, tedy nadace a nadační fondy už z podstaty, dále společenství vlastníků jednotek, neboť účast v něm je vázána na vlastnictví jednotky, zřejmě opomenuto bylo bytové družstvo, které je nevhodné ze stejného důvodu). Pokud by taková úprava prošla legislativním procesem, umožnila by zakládání energetických společenství i například ve formě společností s ručením omezeným nebo komanditních společností. Zejména u těchto dvou forem je ale nutné s věcným návrhem polemizovat, neboť *prima facie* nespĺňují požadavek otevřenosti členství, když podíly v těchto společnostech nejsou neomezeně převoditelné a není možné bez dalšího ze společností vystoupit.⁷¹ Ze stejného důvodu se zdá naprosto jako naprosto nevhodná forma veřejné obchodní společnosti, která se navíc výpovědí společníka zrušuje.⁷² Výhrady by bylo možné mít i k některým typům akciových společností a již zmíněnému bytovému družstvu. K tomu, aby česká právní úprava splnila požadavky, bude nutné zmíněné problémy adresovat a upravit další podmínky, například na specifická ustanovení zakladatelských právních listin energetických společenství. Jako vhodná se jeví forma spolku či družstva, které navíc vyhovují dalšímu z definičních znaků, kterým je zásadní neziskovost energetických společenství.

V souvislosti se ziskovostí zmiňuje zahraniční literatura i potenciální problém přílišné orientace energetických společenství nebo některých jejich členů na zisk či snižování nákladů na provoz a tím zvýšení vlastního zisku na úkor primárních cílů energetických společenství.⁷³ Těmi by měly být zejména poskytování environmentálních, ekonomických nebo sociálních vý-

⁷¹ § 207 a násl., § 123 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁷² § 113 odst. 1 písm. a) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

⁷³ SOKOŁOWSKI, Maciej M. Renewable and citizen energy communities in the European Union: how (not) to regulate community energy in national laws and policies. *Journal of Energy & Natural Resources Law*. 2020, roč. 38, č. 3 s. 6.

hod členům. Je tak doporučováno v právní úpravě jednoznačně odlišit vytváření či prohlubování zisku od poskytování výhod, a dále vyloučení entit orientovaných na zisk z oblasti energetických společenství. Toho lze dosáhnout například již zmíněnými požadavky na obsah zakladatelských právních listin.

Věcný záměr nového energetického zákona pak upravuje energetická společenství pouze v oblasti elektroenergetiky, což zřejmě odpovídá požadavkům evropského práva. Nicméně Ministerstvo životního prostředí navrhuje jít dál a umožnit vznik těchto subjektů i pro plynárenství a teplárenství.⁷⁴ S touto připomínkou je možné souhlasit, neboť zahrnutí výroby tepla nebo využití plynu (zejm. bioplynu) do činnosti energetických společenství by mohlo mít pozitivní vliv na využívání OZE, například kombinovanou výrobou elektřiny a tepla z biomasy nebo bioplynu.

Správné zavedení institutu energetických společenství může mít obecně velký pozitivní dopad na energetický sektor ČR. Je ale nutné překonat některé problémy, které mohou bránit vzniku těchto společenství. Hlavní jsou překážky jak v samotném vzniku společenství, tak ale zejména v zahájení provozu společenství, spojené často s připojením do sítě. Před tím varuje zahraniční literatura a klade důraz na možnost připojení do sítě na základě pouhého jednoduchého ohlášení, jak implikuje i Nová směrnice o POZE.⁷⁵ Zatím zůstává otázkou, jak konkrétně se k tomuto problému český zákonodárce postaví. Ve věcném záměru se totiž zatím omezuje jen na fráze o zajištění nediskriminačního přístupu na trh a zacházení při výkonu jejich činnosti, práv a povinností. Na konkrétní podmínky vstupu na trh a činnosti energetických společenství si tak zřejmě budeme muset počkat na parafované znění nového energetického zákona.

---

⁷⁴ Body 7, 16 a 18 připomínky Ministerstva životního prostředí k Věcnému záměru energetického zákona.

⁷⁵ SOKOŁOWSKI, Maciej M. Renewable and citizen energy communities in the European Union: how (not) to regulate community energy in national laws and policies. *Journal of Energy & Natural Resources Law*. 2020, roč. 38, č. 3 s. 1.

4.2 JAK SE NOVÝ ENERGETICKÝ ZÁKON POPASUJE S UKLÁDÁNÍM ENERGIE?

Věcný záměr dále zcela správně upozorňuje na problém chybějící právní úpravy v oblasti ukládání energie, který se po vzoru Nové směrnice o POZE pokouší řešit. Nově by mělo být ukládání energie definováno jako samostatná činnost, což by mohlo a mělo vést ke zvýšení atraktivity ukládání energie a jeho zpřístupnění širším vrstvám adresátů právní úpravy. Český zákonodárce jde ve věcném záměru cestou poněkud užší definice ukládání energie, než jaká se objevuje ve Směrnici o společných pravidlech.⁷⁶ Věcný záměr argumentuje tím, že širší pojetí definice uvedené ve zmíněné směrnici by mohlo zahrnovat i taková zařízení, která nemá český zákonodárce v plánu regulovat. Jako příklad uvádí bojler. Jazykovým výkladem ustanovení čl. 2 odst. 59 Směrnice o společných pravidlech bychom opravdu mohli dojít k tomuto poněkud absurdnímu závěru, i když představa ukládání elektrické energie pomocí teplé vody je přinejmenším úsměvná.

V návrzích jednotlivých opatření, které by se měly promítnout do paragrafovaného znění, byly z definice zařízení pro ukládání elektřiny výslovně vyňaty přečerpávací vodní elektrárny. Na jednu stranu je tento krok pochopitelný, neboť i do užší definice by přečerpávací vodní elektrárny zřejmě spadaly. Na druhou stranu se ale z téhož důvodu jedná o značné omezení budoucího podnikání v oblasti ukládání energie. Přečerpávací vodní elektrárny totiž spíš svým charakterem často připomínají spíše baterie a jiná zařízení k akumulaci energie než běžné elektrárny. Bylo by tedy možné si představit situaci, kdy vlastník přečerpávací vodní elektrárny je pouhým provozovatelem zařízení k ukládání energie a sám „novou“ elektrickou energii nevyrábí. Vynětí přečerpávacích vodních elektráren z definice zařízení pro ukládání elektřiny ovšem tuto variantu znemožňuje. Je možné se domnívat, že tak MPO, potažmo český zákonodárce, činí záměrně, neboť množství elektrické energie, které jsou přečerpávací vodní elektrárny schopny akumulovat, v tuto chvíli násobně převyšuje jakákoliv jiná zařízení pro ukládání energie. Vynětí přečerpávacích vodních elektrá-

---

⁷⁶ Čl. 2 odst. 59 Směrnice o společných pravidlech.

ren do samostatné úpravy, případně pouhé zařazení mezi výroby elektřiny by pak mohlo poskytovat určitou vyšší míru ochrany, neboť na ně může být aplikován vyšší standard nároků, který směřuje „běžné“ výroby elektřiny. V případě samostatné právní úpravy by pak bylo možné k přečerpávacím vodním elektrárnám přistupovat specificky. Do budoucna ovšem považuji takové úvahy za nevhodné, neboť žádný zákonodárce nedokáže odhadnout možnost růstu kapacit zařízení pro ukládání energie a také požadavků na ně. Přečerpávací vodní elektrárny by se navíc za předpokladu poklesu pořizovacích nákladů technologií mohly stát žádaným a efektivním způsobem ukládání elektrické energie. Takový pokles jsme už v historii mohli pozorovat například v oblasti solární energie, což nám umožnilo i ověřit schopnost českého zákonodárce na něj včas reagovat. Zde by vyloučení přečerpávacích vodních elektráren z definice zařízení pro ukládání energie mohlo mít za následek nežádoucí omezení trhu a snížení konkurenceschopnosti České republiky v oblasti akumulace energie, v hypotetických extrémních případech i ohrožení stability sítě.

Věcný záměr nového energetického zákona nám poskytuje jistý náhled do priorit českého zákonodárce a způsobu reakce na unijní legislativu. Výraznější než obsah je ale samotná existence věcného záměru a průběh legislativního procesu. Mnoho problémů adresovaných věcným záměrem sužuje českou energetiku už řadu let, legislativa navíc značně zaostává za rozvojem technologií. Skutečnost, že jsou nutné legislativní změny stále pouze ve fázi věcného záměru zákona ukazuje, že modernizace energetiky není pro českého zákonodárce v tuto chvíli prioritou. Vzhledem k blížícímu se konci lhůty k implementaci Nové směrnice o POZE,⁷⁷ stejně jako již uplynulé lhůtě k implementaci Směrnice o společných pravidlech⁷⁸ je ale takové nastavení priorit přinejmenším nešťastné.

---

⁷⁷ Ve většině rozsahu musí být dosaženo souladu s Novou směrnicí o POZE do 30. 6. 2021. Čl. 36 odst. 1 Nové směrnice o POZE.

⁷⁸ Hlavní část Směrnice o společných pravidlech měla být zapracována do 31. 12. 2020. Čl. 71 odst. 1 Směrnice o společných pravidlech.

5. ZÁVĚR

Výše provedený rozbor je možné uzavřít konstatováním, že velmi rozsáhlá novelizace Zákona o PZE sama o sobě zřejmě nepovede ke zvýšení objemu podpory využívání OZE. Za světlé body lze rozhodně označit zavedení systému aukcí, který se v zahraničí prokázal jako velice efektivní způsob poskytování podpory, a dále uzákonění udržovací podpory, která pomůže udržet současné výrobní v provozu i po skončení doby jejich očekávané podpory. Jak již ale bylo uvedeno, Novela zákona o PZE dává značnou moc nad podporou OZE vládě a MPO, čímž tento sektor podřizuje politickým výkyvům spojeným zejména s okamžitou popularitou jednotlivých opatření, místo toho, aby přinášela jistotu pro investory. Velmi přísné nastavení prověřování přiměřenosti podpory pak zřejmě povede k dalšímu znejistění podnikatelského sektoru, pro který budou opatření v návaznosti na prověřování představovat zásah do právní jistoty a rozhodně nepovedou k nárůstu zájmu o podnikání v této oblasti se státní podporou. Podle mého názoru tak Novela zákona o PZE nepovede k naplňování cílů určených Novou směrnicí o POZE a dalšími dokumenty.

Věcný záměr nového energetického zákona přináší jistou naději, zejména v oblasti energetických společenství, samospotřebitelství a ukládání energie. Stále jsme ale na začátku celého procesu, k paragrafovému znění je ještě daleko a průchod legislativním procesem v tomto funkční období Poslanecké sněmovny se rozhodně nedá očekávat.

Unijní legislativa tak zcela jistě tlačí českého zákonodárce k posunu vpřed, aktuální značné společenské a ekonomické potíže ale jeho snahy odsouvají na vedlejší kolej. S obměnou v energetice je ale často spojována i ekonomická obroda po krizi způsobené současnou pandemií, množí se plány na tzv. Green New Deal, ať už v kterékoliv z mnoha variant.⁷⁹ Dále je jisté, že předpisy ze Zimního balíčku evropské legislativy nebudou poslední úpravou v probíhajícím procesu dekarbonizace evropské energetiky. Bylo

---

⁷⁹ Zcela zásadní je v této oblasti plán Evropské Komise na tzv. European Green Deal, který zahrnuje řadu legislativních návrhů, včetně jeho centrálního návrhu nařízení EP a Rady, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality (evropský právní rámec pro klima).

by tak obrovskou újmou české společnosti, kdyby rozvoji OZE měl bránit nedostatečný právní stav.

6. POUŽITÉ ZDROJE

6.1 LITERATURA

- [1] BENRATH, Daniel. Applicable law to hydrogen pipelines for energy purposes in Germany. *Journal of Energy & Natural Resources Law*. 2020, roč. 38, č. 1 s. 65-89. DOI: 10.1080/02646811.2019.1696519
- [2] ČTK. *Vláda schválila snížení podpory pro solární elektrárny*. In: *OEnergetice*. [online]. 27. 4. 2020. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrarny-cr/vlada-schvalila-snizeni-podpory-pro-solarni-elektrarny>
- [3] FLEMING, Ruven. Clean or renewable – hydrogen and power-to-gas in EU energy law. In: *Journal of Energy & Natural Resources Law*. [online]. 20. 10. 2020. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02646811.2020.1795382>
- [4] IRENA. *Renewable energy auctions: Status and trends beyond price*. Abu Dhabi: International Renewable Energy Agency. [online]. 2019. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Dec/IRENA_RE-Auctions_Status-and-trends_2019.pdf
- [5] JACOBS, Sharon B. *The Energy Prosumer*. In: *Ecology Law Quarterly*. [online]. 2016. [cit. 2020-12-06]. Dostupné z <https://scholar.law.colorado.edu/articles/709>
- [6] LOMBARDO, Tom. *What Is the Lifespan of a Solar Panel?* In: *engineering.com*. [online]. 20. 4. 2014. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.engineering.com/DesignerEdge/DesignerEdgeArticles/ArticleID/7475/What-Is-the-Lifespan-of-a-Solar-Panel.aspx>
- [7] MACHAČKOVÁ, Jana, FIALOVÁ, Eva, KÝVALOVÁ, Miroslava, VÍCHOVÁ, Jitka, HOLEDOVÁ, Lenka, SMÍŠEK, Jaroslav. *Stavební zákon*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, 1216 s. ISBN: 978-80-7400-558-9.
- [8] Odbor elektroenergetiky a teplárenství. *Prověření přiměřenosti podpory obnovitelných zdrojů energie uvedených do provozu v letech 2006 až 2008*. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. 30. 9. 2019. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/elektoenergetika/obnovitelne-zdroje/provereni-primerenosti-podpory-obnovitelnych-zdroju-energie-uvadenych-do-provozu-v-letech-2006-az-2008--249308/>
- [9] SCHOLZ, Ulrich, ANTE, Johann. *Electricity regulation in Germany: overview*. In: *Practical Law*. [online]. 2021. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-524-0808?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-524-0808?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)
- [10] SOKOŁOWSKI, Maciej M. Renewable and citizen energy communities in the European

Union: how (not) to regulate community energy in national laws and policies. *Journal of Energy & Natural Resources Law*. 2020, roč. 38, č. 3 s. 289-304. DOI: 10.1080/02646811.2020.1759247

6.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY ČR

- [11] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
- [12] Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie
- [13] Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

6.3 PRÁVNÍ PŘEDPISY EU

- [14] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES
- [15] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov
- [16] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU
- [17] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou
- [18] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013
- [19] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES

6.4 OSTATNÍ

- [20] Rozhodnutí Evropské Komise SA.40171 (2015/NN) ze dne 28. listopadu 2016
- [21] Rozhodnutí Evropské Komise SA.35177 (2014/NN) ze dne 11. června 2014
- [22] Rozhodnutí Evropské Komise SA.43182 (2015/N) ze dne 22. srpna 2016
- [23] Rozhodnutí Evropské Komise SA.43451 (2015/N) ze dne 22. srpna 2016
- [24] Rozhodnutí Evropské Komise SA.40171 (2015/NN) ze dne 28. listopadu 2016
- [25] Zelená kniha Evropské Komise. Rámec politiky pro klima a energetiku do roku 2030. COM/2013/0169

[26] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisk 1121, Novela z. o podporovaných zdrojích energie – EU. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=1121>

[27] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Věcný záměr energetického zákona. 2020. [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBQLGLK0X>

[28] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu [online]. [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/vnitrostatni-plan-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--252016/>

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).
